

Méregkésztés későbbre várható. Az idei ünnepi könyvhét viszont tegnap, pénteken lezárult, a pavilonok

visszakerülnek a raktárakba, a kötetek jó része gazdára talált, megkezdte igazi életét — reményeink szerint jó részüket elolvassák. Későbbi elemzések vonják majd le az idei könyvhétnél tanulságait, a kiadói politika hézagainak, a példányszámok alakulását a slágercikkek idegesítő hiányát, a kísérőprogramok tartalmi és formai sikerét. Egy biztos, az idén is ünnep volt a könyv kiköltözése az utcákra, terekre, s aki akart, talált magának való olvasmányt a kínálatból.

Könyvhét idején kevesebb szó esik a helyi könyvkiadásról, a különböző intézmények, szervek ezirányú tevékenységéről. Pedig Szegeden is jelentős kötetek láttak napvilágot, íróasztal a könyvünnepre időzített. Az országos lista szegedi illettségű kötetei és a helyi könyvkiadás friss példányai közül mutatunk be néhányat. Sulyok Erzsébet és Tandi Lajos recenzióit Nagy László fotóriporter könyvheti albumba készített portréi egészítik ki.

Ruszoly József: A szegedi népképviselői közgyűlés 1848—1871

A neves jogtörténész munkája a Somogyi-könyvtár Szeged múltjából című sorozatában jelent meg, Péter László szerkesztésében (a sorozat korábbi kötetei: Polner Zoltán Föld szülte fáját című ráolvasás- és népi imádsággyűjteménye, s a Marián Miklós-szerkesztette A Dél-Alföld madárvilága). Azt mondhatnánk, hogy a tanulmánykötet amolyan „melléktermék” annak az igen széles körű kutatásnak, amelyet a szerző a Szeged története című monográfia számára fölvállalt, illetve amely kutatási anyag földolgozásait, a monográfia előtanulmányait részben már publikált. Átfogó intézménytörténeti tanulmányokról van szó, melyek a Szeged története több kötetében helyet kívánnak. S amelyeknek a helytörténeti rámutató jelentőségük van, hiszen a helyi közigazgatás- és jogszolgáltatás-történetek nélkül aligha „áll össze” az önkormányzatokra épülő magyar közigazgatás története. Hozzátehetjük: amelyek — helytörténetkutatói mélyfúrások — nélkül aligha születnének e mostanihoz hasonló „melléktermékek”.

Jobb híján használom a szót, immár másodszer s idézőjelben, mert érzékeltetni szeretném a laikus benyomását: alighanem így fest, amikor a történet-kutató nagyobb munkája részletében — tudós kíváncsiságtól hajtva — elmélyülve egyszerűen tények halmazára lel, melyek történelmi közhitteket cáfolnak. Mire gondolok? Demokráciának, intézményrendszerünk működésének zökkenőt naponta tapasztalva hétköznapi beszédben is sűrűn használt „magyarazatunk”: hát persze, nincsenek hagyományaink! Nos, ez a Ruszoly-könyv a laikus olvasónak elsőrendűen fölfedezésélmény: lehetséges, hogy mégis lennének magyar polgári demokráciáhagyományok — ha tudnánk róluk?

A könyv roppant tényanyaga — többek között — mindenesetre azt igazolja, hogy a klasszikus polgári önkormányzat kialakulása előtt korszakban, a kezdet szakaszában, az első három szegedi népképviselői közgyűlés története során valódi demokratikus előiskolát jártak a „tisztviselők és képviselők”. Pártharcokban — és a Város képviselőtáborban.

Ezért, hogy nemcsak a Szeged múltjára kíváncsiakat buzdítanánk a tanulmánykötet föllapozására; tanulságos böngészgetni benne mindnyájunknak, akik jó hosszú ideje iskolázzuk már magunkat demokráciából — s rácsudálkozunk a tananyag alapjaira. És ezért, hogy a szűkebb szakma elemzésére is nyilvánvalóan méltó könyvre, mélyebb hozzáértés híján is, ezeken a hasábkokon is, szükségesnek tetszik a figyelmet fölhívni.

Simai Mihály: A sólymok szabadnak születnek

Az égre pingált kiscsikó, a versolvasó gyerekek immáron hat évvel ezelőtt megjelent kedves kötete után a szegedi költő szinte sorozatosan írta gyerekeknek szánt könyveit. Izgalmas, tündérek, sárkányokat, gonosz és jó-ságos koronás személyeket sem nélkülöző mai meséket gyűjtött egybe A nádszálon szippantott tündér című kötetben: A világ legszebb lovai már a nagybácskáknak való, kalandos, fordulatos regény: a Robogunk az észtrabanton (a zseniális feltalálónak, Nagykópé Haspóknak és Gazi nevű unokaöccsének fantasztikus, eleven humorú kirándulásai a fantázia birodalmában) a kiskamaszok szórakoztató olvasmányja lett. S a Móra kiadó Delfin könyvek sorozatában megjelent legújabb regény. A sólymok szabadnak születnek ugyané korosztály szívesen forgatott könyve minden bizonynyal.

Akár A világ legszebb lovainak történetében, ebben is a gyerekek veszik védelmükbe az állatokat, ezúttal nem lovakat, hanem a csodálatos róptű, büszke kerecsensólymokat. Holmi gazfickók a védett madarakat jó pénzért értékesítő rossz arcú, durva

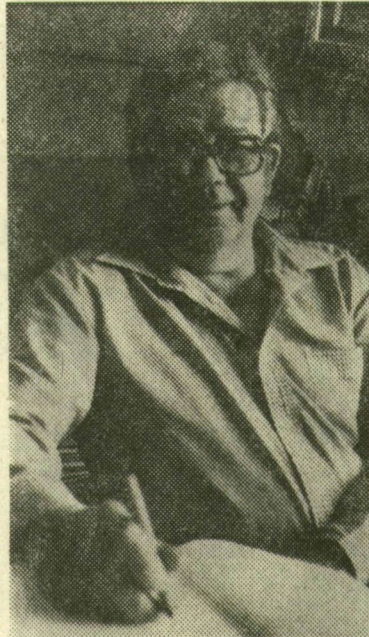
emberek ellen szövetkeznek a vakációzó fiúk és lányok, madárvédő felnőttek irányításával. A kerecsensólymok ügyes és mindenre elszánt „testőrei” izgalmas kalandokba bonyolódnak, de végtére természetesen sikerül biztosítaniuk a szép sólymok szabad röptét.

A humánus és humor ugyanúgy a két legfőbb jellemzője ezeknek a kalandoknak is, mint a lovakat védelmező-szöktető gyereksapat történetének a korábbi kötetben. A kacagtatás fő írói eszköze a regény nuelvezete: élvezetesen keverednek benne szelletes írói szóelemények, különös szófűzések — a gyerekek mai, hétköznapi, kissé lezser beszédmódjának jellegzetességeivel. A megragadó, sodró erejű mesészetből lírai leíró részeket csillannak elő, a szereplők össze nem téveszthető arcú, emlékezetesen egyénített figurák, s a szabad természetnek és a civilizáció „áldásainak” jellegzetes ütközései — csupa gonddal megkomponált, sűrű atmoszfériájú helyzet.

Mindjárt vakáció, olvashatnak a gyerekek. Tán az sem árt, ha kölcsönadják a könyvet nekünk, szülőeknek. Ismerkedjünk a csemetéinkkel!

Esterházy Péter író a Móra könyvesbolt vendége volt

Tóth Béla könyvhétre megjelent mesegyűjteményét dedikálja

Czine Mihály irodalomtörténeti kortárs irodalmunkról tartott előadást

Legeltetés a három sárkány pusztáján

Hol volt, hol nem volt, a káshégyeken innen, az Operencián túl... — kezdődnek a mesék, úgy általában. Ezt a mesebeli idő- és tértávlatokat szűkíti egy hazánvira a Móra könyvkiadó most induló Hetedhét Magyarország című sorozata. S az első kötete, a Legeltetés a három sárkány pusztáján című, 53 mesét tartalmazó gyűjtemény még inkább ölelésnyire fonja a gyűjtési határt: dél-alföldi, Szeged környéki mesék kerültek egy csokorba.

A Tisza és a folyó menti élet nyit távlatot a népi fantáziának, ez az a táj, s itt él az az ember, amely érzéseiben és gondolataiban, tanulságos, mulatságos és mindig „életes” meséiben magához igazította a világot. Mesékkel vizsgált, mesékkel tanított, mesékkel altatott és meséken kacagott. A könyvbe került mesék válogatója és a szövegek gondozója Tóth Béla író, aki igencsak jól ismeri a tájat is, a népet is, izes nvelvét is. Olyan gyűjtők iel-es sorába állt be, mint Kálmán Lajos, Arany László, Ortutay Gyula, Bálint Sándor, Katona Imre. A Legeltetés a három sárkány pusztáján igazolja, hogy ha a mesemondók már el is költöztek az évi mezőkre, ha a meséket létrehozó nedvek ki is száradtak a földből, vannak még, akik értő füllel, pallérozottságában is stílusos nvelvvel és méltó írói felelősséggel vállalkozhatnak a nemes feladatra: eleink szellemi kincsének javát odatenni a mai gyerekek kezébe. Méltó társra talált Tóth Béla a hódme-

zövásárhelyi születésű, a szegedi tanárképző főiskolán végzett, s ma Kecskeméten élő fiatal Csáky Lajos grafikusművészen, akinek illusztrációi új szint jelennek a magyar könyvművészetben. S ez az új szín nem más, mint egy meglehetősen mostoha technika és egy gyakran bírált kifejezőmód szép ötvözet, azaz a leheletfinom színes ceruzarajz és a lírai realizmus. E kettőből születtek Csáky Lajos hangulat-keltő, puha, inkább alázatos, mint tolatkodó, a szöveghez simuló rajzai.

A sorozatszerkesztő Simonits Márta igencsak magasra emelte a

mércét ezzel a számunkra, szegediek számára igencsak hízoló kötettel. Külsőben is, tartalmában is. A Tisza-vidéki puszták pásztorai, halásza, földművesei szemében az a bizonyos sárkány nem valami rendkívüli csodálény, csupán egyike az őket boldogító uraságoknak. S ebben a valóságközel, földön járó világban még inkább hitele van az igazságnak, a becsületnek, az ésszéknek a természet szépségeinek. Szórakozás és tanulságos időöltés a könyv lapozgatása gyerekek, felnőttek egyaránt. Egy káprázatos, fénylő mozaikkocka Hetedhét Magyarországról.

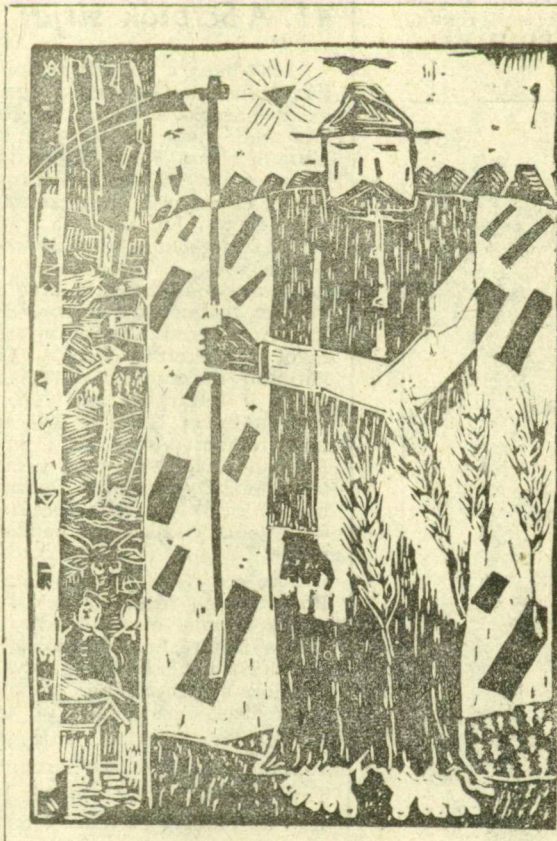
Két miniremek

Nem hiszem, hogy erőszakoltan kapcsolható a könyvheti kiadványokhoz két minikönyvremek, amelyek a napokban láttak napvilágot a Szegedi Nyomda jóvoltából az MTE SZ miniatűrkönyvklub kiadásában.

Az egyik, mely a nemrégiben Szegeden megrendezett nyomdásztalálkozó és -konferencia tiszteletére készült, a régi szegedi nyomdák történetét vázolja. Szerzője Bányai Jenő, az első könyvnyomtató Grün Orbán 1801-ben megnyitott officinájának bemutatásával indítja a kötetet, mellékletül olyan kiadványok reprodukcióját közli, melyek méltán lehetnek a Grün Nyomda reprezentánsai (Dugonics András: Cserei, Vedres István: A haza szeretete...). Kiderül a kis könyvből, hogy városunkban a közel két évszázad alatt 66 nyomda működött, közülük csak 26 tevékenykedett tíz évnél hosszabb ideig.

A másik kis kiadvány a Somogyi-könyvtár alapításának 100. évfordulója és az új könyvtárépület átadása alkalmából készült. Az Emlékek a Somogyi-könyvtárról című antológiát Péter László válogatta, olvasható a féltényrnyi lapokon többek között Mikszáth, Juhász Gyula, Balázs Béla, Tömörkény István, Móra Ferenc, Gyárfás Miklós és Tersánszky Józsi Jenő írásai. A válogatás után a szerkesztő rövid életrajzokat közöl a szerzőkről.

A szép kiállítású kötetek közül az előző tipográfusa és tervezője Ekker János és Erményi Lajos, az utóbbi Horváth János és Varga József.

Vincze András grafikus- és festőművész 16 lapos mappája is a könyvhétre készült el a városi tanács vb művelődésügyi osztályának gondozásában.

Vincze az idén 70 esztendő, életében sokféle munkát végzett, a művészetekhez az irodalom felől közelített, könyvtárosként írta regényeit, novelláit, tárcáit, de Baján Nagy István hatására esszét, metszőkést és rajzotlat fogott s Rudnay Gyula elismertő szavai sejtettek a döntésben. Élethivatásul választotta a képzőművészetet. Éppen 30 esztendeje telepedett le Szegeden, a nagyobb léptékű város forgatagát lüktető tudományos művészeti élete és inspiráló barátságok gazdagított gondolkodásmódját, sarkallták indulatait, fokozták és éltették kísérletező kedvét.

Sokféle stílus és kifejezőmód átlüktetett személyiségén. Olyanok ezek a mappába-fogott grafikai lapok, mint egy mindenre érzékeny ember naplója. Egy modern Odüsszeia öröme és megpróbáltatásai várnak ránk e lapok szemlélésekor. Fekete-fehér dráma, expresszív kiáltás kemény jelképsége szikrázó kézzetársítás gazdag szíreális vízió. Vincze Andrást quótri a test árulása tíz esztendeje egy szoba falai jelentik mozaikteret. Hite, reménye és bizakodása mégis töretlen — mint e mappa metszeteiből kitetszik.